

Indtryk fra en rejse i Amerika.

Af konsulent *H. K. Olsen.*

Nedenstående artikel gengiver hovedindholdet af et foredrag, som forfatteren holdt ved Landhusholdningsselskabets generalforsamling den 13. december 1950.

Må jeg have lov at indlede med de samme ord, som jeg har hørt andre amerikarejsende starte med, når de skulle fortælle os andre om deres oplevelser, nemlig dette, at De forenede Stater er et så stort land, at de indtryk, som kan erhverves på et tre måneders studieophold, ikke kan gøre krav på at være noget sandt udtryk for Amerika, som det virkelig er.

Lad mig endvidere oplyse, at formålet med min rejse først og fremmest var at studere det amerikanske konsulentvæsen, og at hovedparten af min tid medgik hertil.

Naturligvis benyttede jeg de lejligheder, der var, til også at kigge på andre ting og forhold, men det vil let kunne forstås, at hvad jeg således fik samlet op, må bære tilfældighedens præg, og ikke er særlig egnet til at give noget helhedsbillede af Amerika og amerikansk landbrug.

Lad mig først fortælle et par små og tilsyneladende betydningsløse oplevelser, som egentlig ikke har noget med landbrug at gøre.

Under mit ophold i Californien boede jeg i nogle dage hos en frugtfarmer. En dag tog han mig ud på en køretur til en af de store nationalparker, Yosemiteparken, inde i Sierrabjergene. Vi passerede på denne tur en af de gamle guldgraverbyer, Mariposa, som endnu havde bevaret enkelte bygninger fra de bevægede dage for 100 år siden, da guldfeberen rasede,

og en af disse bygninger var Californiens første retsbygning, som var taget i brug omkring 1850.

Indtil da havde lov og ret i landet stort set hvilet på den enkeltes evne og styrke til at hævde sin ret og måske på hans skydefærdighed, og dette princip gjaldt formentlig i landets fjernere egne et godt stykke tid endnu, efter at retsbygningen i Mariposa var indviet, for afstandene var store, vejene dårlige og bilen endnu ikke opfundet, så der var langt til retfærdighedens officielle vogtere.

Dette 100 år gamle *courthouse* var den ene oplevelse.

Den anden stod i forbindelse med de udstillinger, som netop afholdtes i den periode, jeg var i Californien, og som nærmest svarer til vore dyrskuer. Disse udstillinger var i år jubilæumspræget, fordi det i 1950 var 100 år siden, at Californien blev optaget som medlem af De forenede Stater.

På mit hotel i en lille by, hvor jeg opholdt mig netop i de dage, der var amtsudstilling i byen, var der af en privat dame som hobby arrangeret en lille historisk udstilling af ting fra guldgravertiden og fremefter, væsentligst brugsgenstande fra menneskenes dagligliv i denne periode, ting som hun af interesse havde samlet og opbevaret, og som hun nu viste frem for at belyse Californiens historie. Jeg lagde her bl. a. mærke til en ganske almindelig servante af træ med tilhørende vaskestel og natpote af blomstret porcelæn, genstande, som de fleste af os indtil for få år siden var særdeles fortrolige med, men som nu — her som der — er ved at blive historie.

Men det er en *ny* historie, og det, der slog mig, var at Californiens historie faktisk kun af de fleste af landets indbyggere regnes for at være 100 år gammel.

Den pågældende dame var tredje generation efter en indvandret guldgraver, og kun et meget lille tal af Californiens nuværende indbyggere har aner i landet fra et tidligere tidspunkt.

Og hvorfor har jeg så fortalt Dem disse to oplevelser?

Jo, fordi jeg er overbevist om, at når man vil forklare de forskelle, der er på landbrugsforholdene i Amerika og Danmark, så er det ikke nok at henvise til forskellen i klima,

jordbund, afsætningsforhold o. s. v., men så må man også regne med nationens lave alder og deraf følgende mangel på tradition eller måske rettere: Mangel på respekt for tradition.

Tre eller fire generationer er ikke nok til at danne og fæstne traditioner, særlig ikke med den fart, der har været over teknikens udvikling i denne periode.

Nu ved jeg meget vel, at øststaternes og sydstaternes historie er ældre, men gammel er den ikke.

Det er nok 458 år siden, *Columbus* landede i den nye verden, men der gik lang tid, før egentlig kolonisation begyndte i den del af landet, som nu er De forenede Stater. Vi skal helt op i 1600-tallet, før dette var tilfældet, og da uafhængighedskrigen var ført til sejrrig afslutning i 1783, og De forenede Stater fødtes, var der kun 13 stater i sammenslutningen, alle beliggende langs Atlanterhavet, og befolkningstallet i alle stater tilsammen var kun godt et par millioner.

Det var først et halvt århundrede senere, at den voldsomme indvandring tog fart, og der indvandrede i de 100 år fra 1820 til 1920 ca. 28 millioner — væsentligst fra Europa. I 1920 var indbyggertallet 106 millioner, nu er det 150, og hovedparten af denne sidste stigning skyldes den almindelige befolkningstilvækst, idet indvandringen i denne periode har været bremsset stærkt.

Jo, Amerika er en ung nation, der mangler den rod i fædrenes liv og levemåde, som på godt og ondt kendetegner kultursamfundene i den gamle verden.

Men nu tilbage til nutidens Amerika. Nedenstående kort giver i store træk en oversigt over den art af landbrug, som er dominerende i U. S. A.'s forskellige egne.

Den nordøstlige del af landet er overvejende mælkeproducerende, og det samme gælder mindre områder helt ude i vest. Nu må dette imidlertid ikke opfattes alt for bogstaveligt. Det er ikke således, at hele det område, som på kortet er markeret som kvægdistrikt, udelukkende holder køer, og at hele driftsformen er indrettet på mælkeproduktion. Dette er kun til-

fældet for mindre områder som f. eks. den nordlige stillehavs-kyst og små distrikter i nærheden af store byer som New York, Chicago og Los Angeles.

I resten af områderne er mælkeproduktionen sideordnet med andre indtægtsgivende driftsgrene som produktion af kød, fjerkræ, kartofler o. s. v.

Det er naturligvis ikke tilfældigt, at disse egne har valgt mælkeproduktion. Klimaet begunstiger avl af græs for køernes sommerernæring, og af hø og ensilage til vinterfoder, og for store distrikter gælder det, at der er et stort marked for konsummælk lige uden for døren i de store byer.

En undtagelse fra reglen om, at det er klimaet, der betinger mælkeproduktionen, danner den lille enklave af mælkeproducerende bedrifter ved Los Angeles. Her er alt andet end naturlige betingelser, men byen skal bruge mælk og vil betale, hvad det koster at producere den, og så holder man køerne udelukkende på indkøbt foder fra andre bedrifter — tildels fra andre egne: Lucernehø o. s. v., og skønt de sagkyndige oprindelig rystede på hovedet ad denne form for landbrug, har det vist sig at gå tilfredsstillende.

I den centrale part af staterne, det såkaldte kornbælte, er majsdyrkingen dominerende, men heller ikke dette skal forstås alt for bogstaveligt. Kun en mindre del af kornbæltets farmere lever udelukkende eller næsten udelukkende af at dyrke og sælge majs.

I store områder opfodres en betydelig del af majs på svin. Der opdrættes noget fedekvæg, og i mange egne holdes der malkekøer, og der dyrkes til dette formål både græs og lucerne ind mellem majsmarkerne. Men færdes man ad landevej eller bane gennem dette distrikt ved sommertid, så er det så absolut majsmarkerne, der dominerer billedet. Man kører time efter time og synes kun, man ser majs.

Syd for majsbæltet ligger et område, hvor der drives mere blandet landbrug, d. v. s., at jorden udnyttes til de afgrøder, som man finder det mest fordelagtigt at dyrke. Der er majs og så her, der er malkefarme, der er kødproduktion, og der dyrkes tobak og bomuld og mange andre ting. En lignende blandet

drift kan findes i mindre områder længere mod vest, hvor der er mulighed for kunstig vanding. Den amerikanske sukkerroedyrkning findes f. eks. for en væsentlig del på vandet jord i de vestlige stater.

Går vi længere syd på, kommer vi ned i det egentlige bomuldsbælte, og i en del af dette område dyrkes der virkelig praktisk taget ikke andet end bomuld, men hist og her dyrkes der dog også tobak, og der findes noget svinehold og noget kødkvæg og i forbindelse hermed både nogen majsdyrkning og nogle græsarealer.

De prikkede områder på kortet er hvedeegnene. I det nordlige område dyrkes der vårhvede og i det sydlige vinterhvede. Der er for os den ejendommelighed ved hvededyrkingen i De forenede Stater, at hvede normalt kun dyrkes, hvor der ikke kan gro andet, medens vi er vant til at dyrke hvede i vore bedste korndistrikter. Dette er forklaringen på, at de amerikanske foldudbytter forekommer os små, men fordi de er små, kan de jo godt være lønnende. Det er kun undtagelsesvis jordens kvalitet, der er noget i vejen med. Jorden er god nok, men nedbøren er for lille til majsdyrkning, og så dyrker man hvede.

Jeg havde under et 3 ugers ophold i staten Kansas flere gange og på forskellige steder lejlighed til at passere grænsen mellem majsbæltet og hvedebæltet, og den var mærkværdig skarp.

I den østlige tredjedel af Kansas gror majs endnu hæderligt, navnlig i de brede frugtbare floddale, men i nogen grad også på det lidt højere liggende land. Men kører man mod vest, opdager man pludselig, at de få majsmarker, der stadig findes, ser elendige ud, og snart er man ude på de gamle prærier, hvor horisonten ligger meget fjernt, og hvor der er hvede og atter hvede, så langt øjet rækker. De enkelte farme er få og store, men har kun et minimum af bygninger, og ved alle stationsbyer rager de store hvedesiloer højt i vejret.

Regnfaldet i Øst-Kansas er omkring 700 mm, men i vest kun 500 mm; det er heri forskellen ligger.

Mod vest går hveden ud til foden af Rocky Mountains. Her-

fra og helt ud til Stillehavet dominerer de store, naturlige græsningsarealer, der efter jordbund og beliggenhed i forhold til højde og regnfald er af meget varierende kvalitet, men som har det til fælles, at de næsten udelukkende udnyttes til kødproduktion.

Det var i disse egne, at cowboy-romantikken havde hjemme, og ungdommen forsøger forresten stadig at holde den i live, men det er dog nu mere sport, end det er livets alvor.

Der er nu pigtråd i alle ejendomsskel, og ofte tillige i markskel, og pigtråd er der ikke megen romantik ved.

En ejendom herude kaldes ikke farm, men ranch, og de kan ofte være meget store.

Det gibbede f. eks. i mig engang, jeg nede i det sydlige Californien besøgte en stor kreaturhandler, som græssede store hjerde af kvæg, der var indkøbt fra Mexiko, Texas og Californien, på nogle lejede arealer i kystbjergene ud mod Stillehavet. Han fortalte mig, at han foruden disse arealer ejede halvpert i en ranch oppe i Nevada, og at denne ranch var 30 miles lang — en strækning som fra København til Helsingør eller fra Odense til Middelfart. Hvor bred den var, fik jeg ikke at vide.

Den samme mand var forøvrigt fuldstændig overbevist om, at vi i Danmark var helt galt afmarcheret, når vi foretrak mælkeproduktion for kødproduktion. Han anbefalede mig i fuldt alvor at rejse hjem og søge at få bragt folk til at forstå dette, og han så skeptisk på mig, da jeg fortalte, at Danmark engang havde haft store indtægter af studeopdræt, studefedning og studeeksport, men at vi i nutiden havde set vor fordel ved at slå over på smørekseport. Han spurgte, hvor befolkningen så fik sit kød fra, og blev overrasket, da jeg fortalte, at affaldet fra mælkeproduktionen ikke alene forsynede os selv med kød, men at der tillige var et betydeligt overskud til eksport.

Jeg nævner dette som eksempel på, hvor vanskeligt det kan være for folk, der kun kender egne forhold, at forstå betingelserne for samme erhverv under andre himmelstrøg og med andre markedsbetingelser.

Hele ranchområdet repræsenterer 4 forskellige former for udnyttelse.

Længst mod syd i Texas og tilgrænsende områder græsser dyrene hele året og kommer aldrig på stald.

Området ligger langt fra kødmarkederne, men opdræt er billigt, og derfor lever man her i hovedsagen af at sælge ungdyr nordpå, hvor vinteren gør staldbygninger påkrævet, og hvor besætningen derfor helst skal være meget mindre om vinteren end om sommeren. Det er i disse egne billigere at købe græsningsdyrene, end det er at opdrætte dem selv.

En del af græsningsarealerne i de nordlige distrikter ligger således, at græsningen er jævnt ensartet sommeren igennem, og udnyttelsen består så blot i at holde dem rigtigt besat under hensyn til den forskel, der kan være fra tid til anden på grund af varierende regn.

Andre arealer er kun grønne en kortere periode, men ligger til gengæld ofte således, at dyrene begynder græsningen om foråret nede på de laveste partier og derefter i løbet af sommeren må vandre højere og højere op i bjergene for at finde føden. Det er arealer af denne slags, der må være 30 miles lange, som det eksempel, jeg nævnte før.

Endelig er der en fjerde slags »ranch«-arealer, som f. eks. var meget almindelige i Californiens lavere bjergdistrikter, hvor jeg havde lejlighed til at besøge flere af dem. Herude er ingen egentlig vinter. Til gengæld falder al regnen i tiden fra november til april, og det regner slet ikke om sommeren.

Græsset begynder sin vækst om efteråret, når regnen sætter ind, og ved juletid er alle bjergskråninger grønne. Væksten er stærk i forårs månederne — februar til april — men når tørken i maj sætter ind, bliver græsset pludselig til hør på roden. Det beholder sin næringsværdi, og dyrene trives godt, hvis der da ikke i utide kommer en uønsket tordenbyge. Den kan nemlig her gøre lige så stor fortræd som i rosinplantagerne, hvor druerne ligger til tørre, idet den i heldigste fald vasker næringsstofferne ud af det tørre græs, og i værste

fald, hvis der bliver flere dages fugtighed, får græsset til at rådne. Sker dette, må dyrene sælges i utide.

Jeg nævnte, at dyrene trivedes godt på de tørre bakker, men det gælder dog kun kødkvæg — ikke malkende dyr og ikke drægtige dyr, idet solen har ødelagt karotin i græsset.

Jeg besøgte en mand, der levede på grænsen af et vandet dalstrøg og kystbjergene. Han havde noget dyrket jord på dalbunden og store græsningsarealer inde i bjergene.

Han holdt en stor avlsbesætning af Hereford-kvæg og tog mange penge hjem ved salg af levekvier og enkelte tyre. Men det var et virkeligt problem for ham at klare kobesætningens karotinforsyning om sommeren. Køerne blev løbet ved nytårstid og kælvende altså i oktober, men hvis de ikke om sommeren fik et tilskudsfoder af grønt, kastede de, når de var 6 måneder henne.

Manden dyrkede på sit vandede areal en del sukkerroer, og jeg prøvede forsigtigt at sige ensileret sukkerroetop, men han rystede medlidende på hovedet og sagde lakonisk: For meget arbejde.

Han klarede problemet nogenlunde ved på sin ikke vandede bygjord at dyrke et stykke med sudangræs — et enårigt græs af sorghumslægten — som kræver megen varme og tåler tørke bedre end nogen anden grøn plante, men det var for det første dyrt, idet han mistede bygafgrøden, og det var alligevel ikke tilfredsstillende, men ensilere roetop kunne han ikke tænke sig.

Før vi forlader ranch-landbruget, skal jeg lige nævne, at jeg på et af de store slagtehus, som jeg besøgte, fik oplyst, at de to tredjedele af alt kød i De forenede Stater produceres vest for Mississippi, men at to tredjedele af alt kød i staterne spises øst for samme flod, og at alt kød derfor i gennemsnit skal transporteres 1000 miles fra producent til forbruger.

Og tilbage af landbrugstyper har vi så kun de relativt små, men i økonomisk henseende meget betydende områder, der bruges til dyrkning af frugt og grøntsager. I øst under naturlige nedbørsforhold, men mod vest i Utah og Californien på vandet jord.

Og så en strimmel nede langs den mexikanske havbugt, hvor der dyrkes ris, sukkerrør, jordnødder og den slags halvtropiske afgrøder.

Størrelsen af de enkelte landbrugsbedrifter i Amerika er naturligvis meget varierende efter de naturgivne betingelser og den deraf følgende driftsform.

Jeg har allerede nævnt, at ranch-landbrugene ude i de vestlige bjergdistrikter kan være meget store, og jeg har nævnt, at hvedefarmene på de store sletter lige øst for Rocky Mountains ofte er på flere tusinde acres, men kommer vi ind i kornbæltet eller længere øst over, er det meget almindeligt at træffe en brugsstørrelse på 160 acres, hvilket svarer til ca. 65 ha. Denne normalstørrelse på den amerikanske farm fremkommer ved, at landet er delt op i kvadrater med sider på 1 mile. Fladeindholdet i et sådant kvadrat er 640 acres, og det almindelige er, at det er delt i 4 gårdbrug.

I Kansas, hvor jeg havde lejlighed til at besøge flere af den slags bedrifter, var det almindeligt, at farmeren selv sammen med kone og børn drev ejendommen og udførte alt arbejdet.

Når jeg så fortalte, at den ejendomsstørrelse, vi i Danmark kaldte en-familie-farme, var på 15—20 acres, og at bedrifter, der var større, som regel altid havde fremmed medhjælp, ja, så betragtede de mig med en blanding af forundring og medlidenhed, men de forstod det ikke.

Mindre ejendomme forekommer naturligvis. I Californien, hvor befolkningstætheden er relativt stor, uden at storindustricentre dominerer, og hvor det dyrkede landbrugsareal stort set er begrænset til den jord, der kan vandes, er megen jord udstykket til lodder på 20 acres, idet dog så en mand kan eje 2 eller flere lodder.

Som regel dyrkes disse små bedrifter med frugt eller grøntsager. Men også derude besøgte jeg store bedrifter, f. eks. en i Sacramento-dalen på 1000 acres, hvor afgrøderne var tomater, sukkerroer, meloner, spinat og asparges samt lidt frøavl af rødkløver og lucerne.

Det var lidt uvant for mig at stå og se ud over en mark på 100 tdr. land med meloner.

Jeg spurgte altid efter sædskiftet, når jeg besøgte en farm, og når det da ikke drejede sig om frugttræer, havde de jo som regel en eller anden form for vekslende sædfølge, men i de egne, jeg besøgte, var det dog ingen steder noget i retning af vore sædskifter, og forklaringen er jo den simple, at de ikke kender dyrkning af foderroer, og hvor der dyrkes sukkerroer, har de sjældent korn i sædskiftet, men måske ligger dette forhold helt anderledes i andre egne.

I Kansas var der mange, der dyrkede sødkløver til nedpløjning, og dette anbefaledes stærkt af konsulenterne af hensyn til mulddannelsen — ja, så stærkt er dette indprentet farmeren, at da jeg ved et møde på opfordring havde fortalt lidt om det normale sædskifte i Danmark, fik jeg øjeblikkelig stillet det spørgsmål: Ja, men hvor er bælgplanterne til nedpløjning.

I Californien findes store arealer beliggende lidt højere end de vandede arealer i dalstrøgene, men lavere end rancharealerne. Disse arealer dyrkes med byg — og kun med byg. De bærer efter forholdene afgrøde hvert eller hvert andet år, og man viste mig arealer, der havde båret byg i 100 år i træk. Den sås i oktober—november og høstes i juni. Den jord, der kun bærer afgrøde hvert andet år, brakkes i det mellemliggende år.

Det er mangelen på regn i sommertiden, der fremtvinger denne anvendelse af jorden.

Amerikanske landmænd har meget ukrudt at kæmpe med, og for mig at se bliver de ofte de små i denne kamp. Klimaet er varmt, og hvor regnfaldet er rigeligt som i øststaterne, gror ukrudtet med en frodighed, som vi ikke kender magen til hos os. Af mekaniske bekæmpelsesmåder bruges kun radrenser, aldrig håndarbejde, og radrenseren slår ikke altid til. Hormonmidler kendes og anvendes naturligvis i stor udstrækning, men de kan jo ikke anvendes i alle afgrøder, og

i hvert fald er det sikkert, at ukrudtet begrænser høstudbyttet stærkt i et stort antal landbrug.

Jeg så ren jord, også fuldkommen ren jord, men jeg er næsten ked af at skulle sige det. De reneste marker traf jeg hos de japanske farmere i Californien, men de er heller ikke ked af håndarbejde.

Det er mange forskellige arter, der optræder som ukrudt — oftest arter, som vi slet ikke kender, og mange af disse arter er meget ondartede, som Jonsongræs og Bermudagræs på vandet jord i Californien. Men i Pennsylvanien traf jeg dog også vor gamle kending kvikken.

Til at varetage landbrugets interesser har farmerne naturligvis deres foreninger, og ligesom vi her i landet har vore landbo-, husmands- og tolvmandsforeninger, findes der også i Amerika tre landsomfattende organisationer, nemlig *Grange*, *Farmers Union* og *Farm Bureau*.

Nu studerede jeg ikke spicielt disse foreninger, men jeg besøgte dem alle og fik derved et overfladisk kendskab til deres formål og virkemåde.

Den ejendommeligste af dem var *Grange*, der også er den ældste.

Allerede navnet er mystisk, idet ikke engang foreningens øverste ledelse kunne oplyse mig om dets oprindelse eller betydning, men også foreningens start var ejendommelig.

Da borgerkrigen i 1865 var endt med nordstaternes sejr, var de økonomiske forhold i sydstaternes landbrug, dels på grund af krigens almindelige åreladning for mænd og værdier, og dels på grund af slaveriets ophør, så elendige, at de kun ved hjælp nord fra kunne bringes på fode inden for en rimelig tid, men uviljen mod nordstaterne var så fremherskende, at man officielt ingen hjælp ville modtage.

Nu har amerikanerne altid været og er stadig eksperter i dannelsen af hemmelige selskaber med skjulte formål, og *Grange* blev startet som et sådant selskab af farmerne med det formål at formidle hjælp fra nord til syd. Senere er andre formål kommet til, og foreningen har nu medlemmer i 37 af

de 48 stater. Den er organiseret som sogneforeninger, der igen danner amtssammenslutninger. Disse danner en centralorganisation i hver stat, og som toppen på kransekagen har man *National Grange* med hovedsæde i Washington. Grange er stadig en lukket forening, idet optagelse af nye medlemmer sker ved balottering (stemmeafgivning ved hjælp af kugler) i de enkelte sogneforeninger, hvor alle kender hinanden. Tre sorte kugler er nok til at forhindre medlemsskab uden motivering. Foreningen er af religiøst tilsnit, idet alle møder begynder og slutter med andagt, men der optages medlemmer af enhver religiøs bekendelse. Den er upolitisk, men kommunister er dog på forhånd udelukket fra medlemsskab.

Hovedorganisationen har sit eget store erhvervsøkonomiske program, som de arbejder for over for kongressen, og de lokale organisationer virker på samme måde i mindre spørgsmål over for myndighederne i stat, amt og kommune.

Fra første begyndelse har Grange hævdet familiens betydning som basis for et velordnet samfund, og de tog fra første færd konerne med som ligeberettigede partnere i arbejdet. Bliver en mand optaget som medlem, er hans kone automatisk optaget, og der betales medlemsbidrag for to.

Bliver en mand valgt til medlem af bestyrelsen, er hans kone automatisk også valgt, og omvendt, hvis konen vælges, er manden samtidig medlem.

Det samme gælder delegerede til amts-, stats- og nationalforsamlingerne. Formanden — mand eller kvinde — er delegeret og tager altid sin ægtefælle med med fuld ret til at deltage i forhandlinger og afstemninger, en ordning, som vist er enestående i verden.

Også valgmåden er noget for sig selv. Der stemmes hemmeligt, og der kræves absolut flertal for valg. Før valget udpeger formanden 3 stemmetællere, som har tavshedspligt. Der stilles ingen forslag, og der anbefales ingen, men alle udfylder deres stemmeseddel. Stemmetællerne meddeler ikke, hvem der er stemt på — kun om nogen har opnået over halvdelen af de afgivne stemmer; hvis ikke, går valget om.

Et valg kan på den måde tage lang tid. Man har oplevet

indtil 30 afstemninger, men erfaringer viser, at det dog altid før eller senere fører til et resultat, og man vil hævde, at dette er den virkelige, vaskeægte form for demokrati.

Den næstældste organisation er *Farmers Union*, der vistnok har medlemmer i alle stater. Af en eller anden grund blev jeg lidt ugæstfrit modtaget ved mit besøg på kontoret i Washington, skønt jeg var sendt derhen af landbrugsministeriet, og jeg fik derfor ikke noget nøjere indblik i denne organisations virkemåde, men jeg fik dog indtryk af, at foreningen beskæftigede sig særlig med erhvervspolitiske og erhvervsøkonomiske problemer, og afsætning af landbrugsprodukter havde førstepladsen i denne forenings arbejdsprogram.

Den tredje og yngste, men også største, organisation *Farm Bureau*, blev oprettet efter 1914, da loven om Extension Service — det amerikanske konsulentvæsen — så dagens lys. Det krævedes i denne lov, at der, for at det offentlige skulle ansætte konsulenter i et område, skulle dannes en lokal sammenslutning af en vis størrelse, bestående af farmere fra egnen, som kunne danne den naturlige baggrund for konsulentens arbejde.

Man fandt ikke, at Grange kunne bruges hertil, dels fordi denne organisation ikke havde medlemmer overalt, og dels fordi ikke alle kunne blive medlemmer, og man fandt heller ikke *Farmers Union* egnet, formentlig fordi denne organisation var for ensidig erhvervspolitisk præget.

Og så krævede man en helt ny organisation med rent faglige formål oprettet.

Farm Bureau har nu medlemmer overalt, hvor konsulentvæsenet er nået ud. I nogle stater er organisationen nøje knyttet til konsulentinstitutionen, har kontor fælles med denne, betaler en større eller mindre del af udgifterne til konsulentvæsenet og har tilsvarende indflydelse på konsulenternes ansættelse og arbejde, medens forbindelsen mellem de to parter i andre stater er mere løs. I Californien f. eks. betaler *Farm Bureau*s medlemmer intet til konsulentvæsenet og har sjældent — måske aldrig — kontor fælles med dette, og har som

følge deraf kun ringe indflydelse på, hvad konsulenterne foretager sig.

Ved siden af denne hovedopgave, som i visse stater er lovbestemt, har også *Farm Bureau* sine statsorganisationer og sin nationalorganisation, der ligesom de to andre hovedorganisationer har sit erhvervsøkonomiske program, men i denne henseende er *Farm Bureau* dog nok mindre aggressiv end de to andre organisationer.

Det amerikanske forsøgsvæsen er organiseret på en noget anden måde end vort.

Lokale forsøg, som vi kender dem i Danmark, gennemføres kun i ringe omfang og med en efter dansk målestok noget mangelfuld forsøgsteknik, og resultaterne udnyttes kun rent lokalt.

Derimod udføres der både i de enkelte stater og federalt et meget omfattende forsøgsarbejde, hvis resultater gøres alment tilgængeligt gennem trykte beretninger.

Nu var det ikke min opgave at studere forsøgsvæsenet, men jeg havde dog lejlighed til ved besøg på flere forsøgsstationer at danne mig et billede af opgaver og arbejdsmåder.

Jeg besøgte den store centrale forsøgsstation *Beltsville*, der ligger i staten Maryland lige nord for hovedstaden Washington, og som sorterer direkte under landbrugsministeriet.

Alene størrelsen af *Beltsville* er ved at kunne tage vejret fra en jævn dansker. Der hører til stationen 12 000 acres, og der beskæftiges 2300 funktionærer og medhjælpere.

Der er afdelinger for praktisk taget alt, hvad landbrug og husholdning kan tænkes at ønske forsøgsmæssigt belyst.

Hertil kommer, at der i 1936 i tilknytning til *Beltsville* blev oprettet en række forsøgsstationer og laboratorier spredt ud over landet, som hver har sin specielle opgave af betydning for den region, hvor den ligger.

Som et eksempel på en forsøgsvirksomhed af denne art skal jeg nævne *Pasture Laboratoriet* ved State College i Pennsylvania. Det er en institution, som er oprettet med det formål at anvise veje og fremgangsmåder til en bedre udnyttelse af

de meget store arealer med middelmådig eller dårlig græsning, som ligger i de 13 nordøstlige stater fra Maine i nord til Vest Virginia i syd, og som stort set omfatter hele det østlige bjergland.

I disse stater begyndte kolonisationen, og jorden, som oprindeligt var dækket med skov, blev opdyrket, efter at skoven var brændt. Da den langt bedre og lettere dyrkelige jord i kornbæltet blev tilgængelig, forlod mange farmere i øststaterne deres ejendomme og drog vestpå, og jorden forfaldt. På bakkeskråningerne ligger endvidere arealer, som blev dyrket, medens man brugte heste og håndkraft, men som ikke kan dyrkes med traktor og maskiner, og som derfor nu henligger i ukultiveret stand som dårlig græsning.

Det er Pasturelaboratoriets opgave at finde ud af, hvorledes alle sådanne arealer kan forbedres.

Jeg opholdt mig nogle dage her og så en del af de opnåede resultater, og jeg skal ikke lægge skjul på, at de var gode.

Jeg så skrån timer, hvor muldlaget på grund af tidligere tiders misforståede rovdrift og på grund af erosion var slidt af til nogle få centimeters tykkelse, men som nu ved fornuftig behandling og gødsning og ved anvendelse af passende frøblandinger var omdannet til fortrinlige varige græsningsarealer, og jeg talte med det hold af unge forsøgsfolk og videnskabsmænd, som med begejstring og hver på sit specielle felt havde taget fat på opgavens løsning.

Jeg kunne forøvrigt fra dette besøg have lyst til at fortælle, at man på det nuværende stadium af undersøgelserne og under de klima- og jordbundsforhold, som var fremherskende der, mente at turde hævde, at den bedste frøblanding til varigt græs var ladinokløver og hundegræs. For dem, der ikke ved det, skal jeg oplyse, at ladinokløver er en noget højt voksende hvidkløver.

Da jeg fortalte dem om, hvorledes man i Danmark ser på hundegræsset i de varige græsningsarealer, oplyste man mig om, at man hidtil havde haft det samme syn på hundegræsset i det pågældende område, men at man havde måttet ændre dette syn på grundlag af de nu indhøstede erfaringer, og at

grunden bl. a. var den, at ladinokløveren er mere højt voksende end den tidligere brugte hvidkløver og derfor kan hævde sig i konkurrencen med hundegræsset.

Forøvrigt blev lucerne også brugt som bælgplante i græsningsarealer, både her i øststaterne og mange steder længere mod vest, hvor jeg kom, og på de dårligste arealer anbefalede man kællingetand.

Nå, men både den centrale forsøgsstation Beltsville og de regionale forsøgsstationer, som pasture-laboratoriet i Pennsylvanien er et eksempel på, er altså oprettet af og drives for federal-regeringens regning.

Foruden disse er der til universiteterne i de enkelte stater knyttet forsøgsarealer og forsøgsstationer, som arbejder med problemer, der har mere speciel interesse under de givne lokale forhold i hver enkelt stat, så alt i alt tør det hævdes, at det amerikanske landbrug er særdeles godt forsøgsmæssigt betjent. Og en ting vil jeg gerne fremhæve i forbindelse med omtalen af forsøgsvæsenet, selv om jeg ikke er sagkyndig på dette område, nemlig de mange fortrinligt udstyrede og vel betjente laboratorier, som står til rådighed for forsøgsvæsenet med alle mere videnskabelige undersøgelser. Det var en af de ting, hvor jeg kunne ønske, vi i Danmark var på højde med Amerika.

Problemet om, hvorledes den viden, som universiteter og forsøgsinstitutioner sad inde med, kunne blive formidlet til det arbejdende landbrug, for hvis skyld resultaterne var fremskaffet, blev kort efter århundredskiftet brændende.

Landbrugsskoler, som vi kender dem her i landet, fandtes ikke, og konsulenter havde man heller ikke, og man manglede altså helt et bindeled mellem videnskab og praksis.

I 1914 vedtoges så den lov, som siden har dannet grundlaget for landbrugets konsulentvæsen, og som på visse nærmere betingelser stiller midler til rådighed for de enkelte stater til udbygning af den institution, som har fået det lidt mærkelige navn *Extension Service*.

Betingelsen er, at hver enkelt stat stiller et tilsvarende be-

løb til rådighed, og at der under de såkaldte *Land-Grant*-universiteter, hvoraf der findes et i hver stat, oprettes en konsulenttjeneste med den fornødne stab af specialister, og at der i hvert amt, hvor det ønskes, og hvor man vil afholde nærmere specificerede udgifter, ansættes en såkaldt *County Agent* med det fornødne antal medhjælpere.

Dette er lovens rammer, og de er i den tid, der er forløbet siden 1914, blevet udfyldt til det, de er i dag — en imponerende institution.

Toppunktet ligger i landbrugsministeriet i Washington, hvor en hel etage i en meget stor fløj er fyldt med administrerende personale og specialister af enhver art med hver deres kvindelige sekretær.

Det næste trin er universiteterne i de enkelte stater.

Her sidder som topfigur en administrerende direktør, der tillige ofte bærer den imponerende titel *Dean*, som jeg ikke rigtig ved, hvad betyder, (vistnok en betegnelse for den ledende embedsmand ved et universitet), og som under sig i administrationen har en eller flere såkaldte *supervisors* eller *assistant-directors*, d. v. s. andre ledende embedsmænd.

Dernæst er der ansat en eller flere specialister for hvert enkelt fagområde, og deres opgave er for det første selv at holde deres viden på dette fagområde à jour, og for det andet at lade denne viden komme de egentlige konsulenter og derigennem farmerne tilgode.

De egentlige konsulenter kaldes som nævnt i de fleste stater *County Agents*, men der er dog stater, som har demonstreret deres uafhængighed ved at vælge et andet navn, f. eks. Californien, hvor de kaldes *Farm Advisors*, hvilket direkte oversat netop betyder landbrugskonsulenter, så det lyder jo for os mere familiært.

I de fleste stater er der kun en *County Agent* i hvert amt, men hvis der er mere arbejde, end han kan overkomme, og det er der i reglen, så har han det fornødne antal assistenter. Også på dette område er Californien dog gået sine egne veje, idet alle faguddannede medarbejdere ude i amterne kaldes *Farm Advisors*, men så er en af dem ganske vist chef og kaldes

County director of agric. Extension, så resultatet bliver nogenlunde det samme.

Jeg skal give et eksempel på omfanget af konsulentinstitutionen og skal hente det fra staten Kansas, hvor jeg opholdt mig i 3 uger.

Lad mig først oplyse, at Kansas i areal er ca. 5 gange så stort som Danmark, men at der på dette areal kun lever en befolkning på ca. 2 mill. mennesker. Hver person har altså 10 gange så stor plads at røre sig på, som vi har.

Der er 142 000 farm-familier, som kan gøre krav på at blive betjent af konsulentvæsenet.

Til denne betjening er der ansat 103 *County Agents*, 30 *H Club Agents* og 98 *Home demonstrations Agents* eller husholdningskonsulenter, foruden et antal assistenter, som jeg ikke kunne få oplyst og dertil den fornødne kontormedhjælp.

I centralkontoret ved universitetet arbejder 70 specialister og administrationsfolk foruden kvindelige sekretærer i ret stort tal.

Målt med antallet af farm-familier kan det siges, at denne stat er dækket med konsulenthjælp i henimod samme grad som Danmark, men arealet, de skal over, er meget større end hos os.

På grund af visse vanskeligheder, som jeg ikke var herre over, fik jeg kun begrænset lejlighed til i denne stat at studere konsulenternes direkte samarbejde med farmerne, men sådan lejlighed fik jeg derimod i rigt mål i Californien.

Og lad mig sige det straks. Jeg blev aldeles overrasket over, hvor stor lighed der var mellem de samtaler, jeg hørte farmeren og konsulenten føre, og de samtaler, jeg selv så ofte har ført med landmænd herhjemme.

Det var andre afgrøder, og klimaforholdene var helt anderledes end hos os, men problemerne var de samme. Det var vanskeligheder med jordbunden, det var gødningsproblemer, og det var plantesygdomme eller ukrudt, der blev talt om, og som konsulenten enten selv kunne klare, eller som han lovede klaret gennem en specialist ved centralkontoret.

Jeg ved ikke, om De venter, at jeg skal udtale mig om, hvil-

ket af de to systemer der er bedst — det amerikanske med statsansættelse og et stort administrationsapparat i toppen eller det danske med enkeltmandsansættelse i foreninger og praktisk taget uden nogen topledelse — men det venter De jo nok!

Lad mig da sige, at begge systemer har visse fordele og visse mangler.

Fordelene ved det amerikanske system er, at der sikres en relativt god udnyttelse af arbejdskraften, og at der er skabt sikkerhed for, at der altid *kan* gives de rigtigst mulige svar på de spørgsmål, der stilles. Endvidere — og det gælder jo navnlig i krisetider — er konsulentarbejdet under dette system relativt godt økonomisk funderet.

En mindre heldig side ved systemet er, at der kan være vanskeligheder ved at få knyttet den rigtige personlige forbindelse mellem konsulenten og den enkelte farmer.

Fordelen ved det danske system er, at denne forbindelse er en naturlig følge af, at »det er vor egen konsulent«, som jeg ofte har hørt landmænd sige.

Men uheldigt er det hos os, at foreningerne, som ansætter konsulenterne, ikke er bedre økonomisk funderet, end de er, og at konsulenterne for at opretholde en tilfredsstillende levefod må beskæftige sig med opgaver, som ikke er konsulentarbejde.

Men ellers er det min bestemte opfattelse, at konsulentarbejdets kvalitet ikke så meget afhænger af systemet som af, om de personer, der skal røgte hvervet, har de fornødne kundskaber og besidder evnen til at komme i den rigtige kontakt med de mennesker, som de skal tjene.

Der er to forhold endnu, jeg kunne have lyst til at sige et par ord om, nemlig erosionen og den kunstige vanding.

De har sikkert allesammen læst om, hvilken fare erosionen menes at betyde for verdensproduktionen af levnedsmidler, idet meget af den i det sidste århundrede opdyrkede nye jord er kommet ud af ligevægt ved at være pløjet op, således at

muldlaget af nedbøren skylles ud i floderne, og jorden i løbet af kortere eller længere tid bliver ødelagt.

Hvor meget der er om spørgsmålet i andre dele af verden ved jeg ikke, men at problemet er alvorligt for meget store områder i Amerika er sikkert nok. Jeg så det i de østlige stater, og jeg så det navnlig i Kansas.

Nu ville det midlertid ikke ligne amerikanerne at sidde med hænderne i skødet og se på, at deres landbrugsjord blev ødelagt, og der er da også organiseret et særligt apparat til imødegåelse af disse vanskeligheder — et organ som har store statsmidler til rådighed, og som har distriktskontorer overalt i truede områder; og der tages virkelig håndfast på problemet.

Der udføres forsøg og undersøgelser; der gives tilskud fra stat og nation til gennemførelse af modforholdsregler på den enkelte farm, og der ydes teknisk assistance til projekternes planlægning og gennemførelse.

I hver af de stater, hvor erosionen har nogen betydning, er nedsat udvalg til at administrere bevillingerne, og i hvert amt er nedsat lokale udvalg, der ligesom vore grundforbedringsudvalg skal tage stilling til de enkelte ansøgninger og de med disse følgende planer og overslag, og til rådighed for disse udvalg står det fornødne antal sagkyndige, både i landbrug og teknik.

Der er nært samarbejde mellem konsulenttjenesten og disse udvalg og sagkyndige, og Extension Service har deres egne specialister til rådgivning i bekæmpelse af erosion.

Og hvad er det så for midler, der bringes i anvendelse?

Det er i første række det, der kaldes »konturfarming«, det vil sige, at al jordbearbejdning og al såning af rækkeafgrøder skal følge terrænets højdekurver. For at gennemføre dette, må der foretages et fladenivellement, og skel mellem de enkelte skifter må afsættes i marken efter dette.

Mere effektiv er den såkaldte »terrassebygning«, som består i, at der i højdekurvernes retning med små afstande oplægges jordvolde, således at vandet ikke kan løbe nedad efter det naturlige fald, men tvinges til at løbe omtrent vandret mod markens ender. Der opnås ved denne foranstaltning to vigtige

ting. For det første nedsættes vandets hastighed, når det tvinges ud til siden, og derved formindskes bortskylningen af jord; og for det andet bliver mere vand opsuget i jorden, fordi det tager længere tid for overskudsvandet at løbe af. Det sidste er lige så værdifuldt som det første, fordi der ofte er mangel på nedbør mellem de voldsomme regnskyl.

Ved terrassernes ender anlægges der så brede såkaldte vandveje besået med græs, som tåler nogen overstrømning uden at vandet skærer ned i jorden.

Sammen med et par sagkyndige besøgte jeg en række farmere, som havde hele deres areal terrassebygget, og de udtalte samstemmigt deres tilfredshed med det økonomiske resultat. Det almindelige høstudbytte var steget, og risikoen for store ødelæggelser under voldsomme, pludselige regnskyl var nedsat til et minimum.

Jeg spurgte de sagkyndige, hvor lang tid, der ville gå, før al jord i de truede egne var konserveret på passende måde, men til svar rystede de blot på hovedet, og da svaret endelig kom, var det spøgefuldt og lød således: »Nogle anslår, at det kan gennemføres på 30 år — andre mener, at der vil gå 300«.

Selv tør jeg ikke gætte, men jeg kunne se, at det er en opgave af vældige dimensioner, der her er taget fat på, og at den omfattes med alvor, både af praktikere og af myndigheder.

Så er der den kunstige vanding.

Over store områder af de vestlige stater er regnfaldet så begrænset i vækstperioden, at landets naturlige vegetation, som jeg allerede har nævnt, enten er steppegræsser, der om sommeren tørrer helt ind, eller der falder så lidt regn, at der biver tale om ren ørkenvegetation. Landbrug sådanne steder ville være umuligt uden kunstig vanding, men da jorden i mange af de pågældende områder er af fortrinlig kvalitet, kan der avles store og værdifulde afgrøder, blot der kan skaffes vand.

I Utah og i Californien dyrkes meget store områder på denne måde, og i den sidstnævnte stat havde jeg lejlighed til at gøre mig bekendt med problemet.

I denne stats bedste landbrugsdistrikter falder der som før nævnt slet ingen regn i sommertiden fra maj til november. Om vinteren regner det, og snefaldet i bjergene er stort. Når sneen smelter, er floderne meget vandrige, og det er først og fremmest dette flodvand, der anvendes, men det suppleres i stor udstrækning med vand fra borerne.

Den største part af vandingen sker ved overrisling, men der ses dog også overbrusning efter nogenlunde samme princip, som anvendes i danske gartnerier. Det første kræver en omhyggelig planering af orden, medens overbrusning kan anvendes på uplaneret jord.

Man er i øjeblikket nået til en så nær 100 procents udnyttelse af vandingsmulighederne, at det mange steder er et problem at skaffe vand nok. Grundvandet i borerne synker år for år, og de må stadig føres dybere og dybere ned. Dette fordyrere vandingen, men det værste er, at når man når en vis dybde, bliver vandet salt, og så kan man ikke gå dybere.

Dette har ført til arbejde for et meget stort projekt, hvis gennemførelse man i de interesserede egne ser hen til med store forventninger.

Ned gennem Californien mellem kystbjergene og Sierra-bjergene løber der en meget bred dalsænkning, gennem hvilken Sacramento-floden fra nord og San Joaquin-floden fra syd fører vandet fra Sierrabjergene og kystbjergenes østskråninger ud i Stillehavet gennem San Francisco-bugten. Denne dalsænkning er Californiens største og rigeste landbrugsdistrikt. Hvor de to floder mødes ved bugten, er der et stort delta med lave marskarealer.

Nu er forholdet det, at medens Sacramento-floden fører mere vand, end Sacramento-dalen har brug for til vanding, så fører San Joaquin-floden for lidt, og derfor bruges der i San Joaquin-dalen, navnlig mod syd, meget artesisk vand.

Planen går nu for det første ud på at bygge en stor dæmning over det øverste løb af Sacramento-floden for derved at danne et reservoir, som tillader jævn tilstrømning af vand hele året, og at bruge den derved indvundne faldhøjde til fremstilling af elektricitet.

Dernæst vil man lede det vand, som Sacramento-dalen ikke selv bruger, tværs over deltaet, pumpe det op i en kanal på kystbjergenes østskråning og lede det mod syd ned til anvendelse i San Joaquin-dalens vestside og derved opnå, at der både bliver mere vand fra San Joaquin-floden til anvendelse mod øst, og at der bliver mindre brug for artesisk vand.

Det er — så vidt jeg kan se — et projekt af samme dimensioner som det berømte Tennessee-Valey-projekt, og jeg gætter på, at det nok skal blive gennemført.

Men i hvert fald: Det var en oplevelse for mig at besøge dette område, hvor menneskene selv ved deres flid og snilde havde omskabt et tidligere værdiløst ørkenområde til et af verdens rigeste landbrugsdistrikter med dyrkning af frugt, grøntsager, sukkerroer, bomuld, ris og mange andre gode sager.

Som fremhævet i min indledning, er det kun spredte indtryk fra et meget stort lands landbrug, jeg har kunnet meddele, og jeg har kun bevæget mig på overfladen.

Jeg vil imidlertid gerne sige, at på de områder, hvor jeg havde lejlighed til at gå mere i dybden, måtte jeg beundre amerikanernes friske syn på problemerne og uimponerede gå-på-mod, der ikke blev hemmet af hensyn til gamle fordomme og traditioner.

Der til traf jeg overalt derovre glade og hjælpsomme mennesker, der ønskede, at jeg skulle få mest muligt ud af mit besøg, og jeg rejste hjem fyldt af taknemlighed over, at det var gjort muligt for mig at foretage denne rejse.
